

A madarak méreteihez

SOLTI Béla

Mátra Múzeum, Gyöngyös

ABSTRACT: (Zu den Körpermassen der Vögel.) - Verschiedene Körpermasse der vom Autor selbst gemessenen Vögel wurden mitgeteilt. Aus Ungarn wurden insgesamt 405 Exemplare von 114 Vogelarten bearbeitet, aus der Deutschen Demokratischen Republik und aus Canada 21 Exemplare von 18 Arten. Einleitend wird die von Autor vorgenommene Messmethode geschildert.

Muzeológusi munkám során számos madár fordult meg a kezemben, ezek többségének méreteit felvettem. Az idevonatkozó hazai irodalom kevés, és ezek egy részének is hiányossága, hogy nem közli a mérési módszert. Márpedig ez korántsem egyértelmű, mert például a szárnyat lehet természetes hajlásában mérni és kiegyenesítve is, a csőrt a kívülről látható részig, vagy a koponyába való izesülésig (anatómiai csőrméret) stb. Saját méréseimben eltértem az eddigi gyakorlattól, ezért adataim nem egyeznek például a Magyarország Állatvilága című faunamű (szerk.: SZÉKESY) XXI., Aves kötetében megadott méretekkel.

A MÉRÉSI MÓDSZER

Szárny: maximális hossz, a csuklóhajlattól a leghosszabb evező végéig, a mérőszalagra ráfeszítve (az ujjaknál lévő hajlat kiegyenesítve).

Farok: a faggyúmirigy kivezető nyílásának farok felé eső szélétől a leghosszabb faroktoll végéig.

Csüd: a csüdcsont (tarsometatarsus) kívülről kitapintható két vége közötti távolság, körzővel mérve. A sarokizületnél a csüdcsont végének hátsó, az ujjaknál (az ujjakat hátra-hajlítva) az első pontján mértem.

Csőr: a koponyába való csatlakozásától (a tollak alatt kitapogatva a csőr és a koponya törésvonalát) a csúcsáig légvonalban, körzővel mérve.

Hossz: a madarat lazán kiegyenesítve, hanyatt fektetve, a csőr csúcsától a farok végéig mérve.

Súly: egyértelmű. Egyes példányok betegségben hullottak el vagy éhen pusztultak, s így súlyadatuk nem jellemző a fajra. Ezek adatai mellé zárójelben a "lefogyva" szót irtam.

A hosszmereteket milliméterekben, a súlyt grammokban adtam meg, a következő sorrendben: szárny, farok, csüd, csőr, hossz, súly.

A madarak többsége Heves megyéből származik, kisebb része az Alföldről. Munkám végén néhány Csehszlovákiából, a Német Demokratikus Köztársaságból (DDR) és Kanadából származó madár méreteit is közreadtam, habár ezek részben hiányosak. Összesen 114 hazai faj 405 példányának és 18 külföldi faj 21 példányának méreteit dolgoztam fel.

MÉRET-ADATOK

	1.	2.	3.	4.	5.	6.
	<u>szárny</u>	<u>farok</u>	<u>csüd</u>	<u>csőr</u>	<u>hossz</u>	<u>súly</u>
	mm-ben					gr
<u>Gavia arctica</u> (L.) Mátra hg., Kékestető 1976. XI. 25.	309	67	77	72	655	1810
<u>Podiceps ruficollis</u> (PALL.) Gyöngyös, Brezova tanya 1975. X. 9.	100	28	32	23	230	206
<u>Podiceps nigricollis</u> BREHM Csány, víztároló 1976. IV. 29. ♂	136	39	42	28	305	292
<u>Podiceps cristatus</u> (L.) Csány, víztároló 1976. V. 6. ♂	203	49	67	60	555	1285
Csány, víztároló 1976. V. 6. ♀	189	45	64	59	535	1192
<u>Ardea cinerea</u> L. Adács, víztároló 1975. IX. 24. juv.	440	167	155	125	940	1820
<u>Ardeola ralloides</u> (SCOP.) Biharugra 1977. VIII. 10. ♂	207	70	57	63	450	215
<u>Nycticorax nycticorax</u> (L.) juv.	304	101	76	79	560	460
<u>Ixobrychus minutus</u> (L.) Heves m. 1977. V. 24. ad. ♂	155	52	41	52	375	126
<u>Botaurus stellaris</u> (L.) Biharugra, Nagyszik 1975. XII. 16. ♂	375	127	105	88	765	1480
<u>Ciconia ciconia</u> (L.) Markaz 1976. VIII. 17. juv. ♂	580	241	204	153	970	3620
Tarnaméra-Tarnabod 1977. VIII. 21.	573	240	223	178	1030	3400
<u>Anser anser</u> (L.) Biharugra, Begécs 1976. XI. 15. ♀	425	140	75	69	730	-
<u>Anser fabalis</u> (LATH.) Tata 1977. XII. 12.	435	130	80	66	750	2770
<u>Anas platyrhynchos</u> L. Adács, víztároló 1975. XII. 20. ♂	288	98	44	66	590	1125
Atkár, Tasspuszta 1976. I. 20. ♂	279	101	45	64	585	1205
Atkár, Tasspuszta 1976. I. 20. ♂	259	92	45	59	560	970
Adács, víztároló 1976. III. 12. ♂	288	96	45	64	550	1020
Biharugra, Begécs 1976. XI. 15. ♂	280	97	44	69	560	-
Gyöngyöshalász 1976. III. 15. ♂	284	96	45	63	570	1105
Gyöngyöshalász 1976. III. 15. ♂	297	99	44	64	560	1145
<u>Anas querquedula</u> L. Adács, víztároló 1975. X. 28. ♂	203	76	29	45	390	382
<u>Anas crecca</u> L. Biharugra, Begécs 1976. XI. 11. ♀	182	70	30	39	350	326
Biharugra, Kárászos 1976. XI. 13. ♂	187	69	31	44	380	360
Biharugra, Kárászos 1976. XI. 13. ♀	176	66	29	38	340	310
Biharugra, Begécs 1976. XI. 15. ♀	188	71	29	43	345	345
Heves m. ♀	187	73	29	41	368	275

(lefogyva)

	1.	2.	3.	4.	5.	6.
<i>Spatula clypeata</i> (L.)						
Biharugra 1976. XI. 13. juv. ♂	248	90	36	73	487	-
Biharugra 1976. XI. 13.	241	85	37	73	488	-
Szolnok 1977. X. 12. juv. ♂	257	91	36	74	500	590
<i>Aythya nyroca</i> (GÜLD.)						
Csány, víztároló 1976. IV. 29. ♂	195	67	33	52	415	580
Biharugra, Begécs 1976. XI. 15.	192	65	33	51	410	-
Adács, víztároló 1977. III. 15. ♂	196	61	33	53	410	570
<i>Pernis apivorus</i> (L.)						
Mátraháza-Parád 1976. VIII. 25. ♀	410	253	55	33	560	880
<i>Accipiter gentilis</i> (L.)						
Sálgótarján 1975. VIII. 4. juv. ♀	355	288	86	39	605	850
Gyöngyöspata 1976. II. 15. ad. ♂	315	232	77	33	510	790
Mátra-hg., Négyeshatár 1976. VI. 25. pull.	250	148	77	33	420	555
Kerecsend 1976. VIII. 23. juv. ♂	320	243	79	35	530	700
Kerecsend 1976. VIII. 29. juv. ♀	356	283	86	38	605	995
Kerecsend 1976. VIII. 29. juv. ♂	312	233	78	34	525	730
<i>Accipiter nisus</i> (L.)						
Atkár, Tasspuszta 1976. I. 2. juv. ♂	203	165	54	20	320	136
Atkár, Tasspuszta 1976. I. 20. ad. ♀	245	195	70	24	392	285
Gyöngyóshalász 1976. XI. 18. juv. ♂	204	160	54	19	320	96
						(lefogyva)
Hatvan 1977. I. 6. ad. ♀	248	192	63	23	375	242
Vécs 1977. III. 14. ad. ♀	234	186	62	24	373	250
Mátrafüred 1978. III. 3. juv. ♀	247	192	62	24	378	257
<i>Buteo buteo</i> (L.)						
Markaz 1975. XI. 30. juv. ♀	410	232	76	38	540	1320
Hatvan 1975. XI. 21. ad. ♀	410	235	77	39	540	1190
Gyömrőpuszta 1975. XII. 8. juv. ♂	408	225	76	39	500	700
Szücsi-Gyöngyöspata 1976. II. 22. juv. ♀	420	237	78	38	545	1035
Atkár, Tasspuszta 1976. III. 2. juv. ♂	375	213	77	37	505	740
Markaz 1976. III. 16.	410	225	76	37	505	830
Domoszló 1976. III. 15.	405	226	74	38	520	-
Gyöngyös 1976. IV. 23. ♂	421	229	78	37	525	825
Gyöngyössolymos 1976. X. 13.	410	228	73	40	515	780
Budapest 1976. XI. 1. ad. ♂	377	202	74	34	475	700
Gyöngyös 1976. XI. 22. ♀	413	235	83	39	540	1090
Atkár, Tasspuszta 1977. I. 19.	374	213	80	37	515	1090
Gyöngyös, Toka-patak 1977. I. 24. ♂	390	224	77	36	495	-
Gyöngyös-Gyöngyöspata 1977. II. 3.	408	250	79	35	510	570
						(lefogyva)
Rózsaszentmárton 1977. II. 25. ♀	420	250	80	39	552	1170
Gyöngyös, Brezova-tanya 1977. IV. 27.	404	225	78	39	545	-
Gyöngyösoroszi 1978. II. 5. ♀	400	214	78	38	515	1040
Ludas 1977. XII. 16.	388	230	75	37	515	810
Gyöngyössolymos 1978. III. 28.	418	229	70	39	520	575
						(lefogyva)

	1.	2.	3.	4.	5.	6.
<u>Circus cyaneus (L.)</u>						
Biharugra 1975. XII. 15. ♀	390	260	75	32	525	570
Biharugra, Begécs 1976. XI. 15. ♀	375	248	76	33	500	462
<u>Circus pygargus (L.)</u>						
<u>Gyöngyöshalász, Csókási ÁG.</u>						
1977. IV. 20. ad. ♂	378	235	60	28	435	292
Gyöngyöstarján 1977. IV. 24. ad. ♀	378	238	64	29	470	333
<u>Gyöngyöshalász-Vámosgyörk</u>						
1977. IV. 28. ♂	363	222	59	27	435	320
<u>Circus aeruginosus (L.)</u>						
<u>Heves 1976. IV. 6. ♂</u>						
Heves 1976. IV. 6. ♂	405	240	89	36	510	502
Heves 1976. IV. 6. ♂	416	237	83	36	500	503
Poroszló 1976. IV. 6. ♀	422	247	91	39	550	775
Poroszló 1976. IV. 6. ♂	405	239	88	38	525	590
Kompolt-Kál 1976. IV. 12. ♂	401	236	89	38	495	580
Gyöngyöshalász 1976. IV. 16. ♂	411	234	88	38	505	515
<u>Gyöngyös-Szurdokpüspöki</u>						
1977. IV. 28. ad. ♂	413	243	89	36	520	-
<u>Falco tinnunculus L.</u>						
<u>Hort 1975. XI. ad. ♂</u>						
Hort 1975. XI. ad. ♂	240	161	40	23	330	197
<u>Adács 1975. XII. 26. juv. ♂</u>						
Adács 1975. XII. 26. juv. ♂	257	172	39	22	345	207
<u>Gyöngyös-Halmaj 1977. I. 8. ♀</u>						
Gyöngyös-Halmaj 1977. I. 8. ♀	265	183	41	22	350	218
<u>Perdix perdix (L.)</u>						
<u>Heves 1977. X. 2. ♀</u>						
Heves 1977. X. 2. ♀	168	90	42	24	-	375
<u>Heves megye ♂</u>						
Heves megye ♂	167	88	40	24	-	-
<u>Phasianus colchicus L.</u>						
<u>Gyöngyössolymos 1975. XI. 8. ♂</u>						
Gyöngyössolymos 1975. XI. 8. ♂	245	490	74	38	885	1160
Gyöngyössolymos 1975. XI. 8. ♂	260	475	74	39	865	1250
<u>Abasár 1975. XI. 30. ♂</u>						
Abasár 1975. XI. 30. ♂	266	530	72	39	930	1390
<u>Gyöngyössolymos 1975. XI. 8. ♀</u>						
Gyöngyössolymos 1975. XI. 8. ♀	220	310	61	36	650	820
<u>Petőfibánya 1975. XI. 29. ♂</u>						
Petőfibánya 1975. XI. 29. ♂	250	455	71	39	860	1330
<u>Petőfibánya 1975. XI. 29. ♂</u>						
Petőfibánya 1975. XI. 29. ♂	253	523	75	39	910	1450
<u>Petőfibánya 1976. II. 4. ♂</u>						
Petőfibánya 1976. II. 4. ♂	248	510	69	35	870	1010
<u>Gyöngyös-Karácsond 1976. II. 15. ♂</u>						
Gyöngyös-Karácsond 1976. II. 15. ♂	249	505	75	45	880	1230
<u>Ecséd, bányató 1976. IV. 1. ♂</u>						
Ecséd, bányató 1976. IV. 1. ♂	254	462	74	40	820	1210
<u>Rallus aquaticus L.</u>						
<u>Biharugra, Begécs 1975. XII. 15. juv. ♀</u>						
Biharugra, Begécs 1975. XII. 15. juv. ♀	109	48	36	38	230	89
<u>Gallinula chloropus (L.)</u>						
<u>Visonta 1977. IX. 4.</u>						
Visonta 1977. IX. 4.	173	75	48	32	315	302
<u>Erk-Tarnaörs 1978. I. 2. juv.</u>						
Erk-Tarnaörs 1978. I. 2. juv.	181	80	51	36	350	365
<u>Fulica atra L.</u>						
<u>Adács, viztároló 1975. X. 28. ♀</u>						
Adács, viztároló 1975. X. 28. ♀	201	64	54	44	375	500
<u>Biharugra, Nagyszik</u>						
<u>1975. XII. 14. ♀</u>						
Biharugra, Nagyszik 1975. XII. 14. ♀	212	56	55	43	375	570
<u>Biharugra, Nagyszik</u>						
<u>1975. XII. 14.</u>						
Biharugra, Nagyszik 1975. XII. 14.	210	58	58	44	410	650
<u>Abasár 1976. III. 29. ♂</u>						
Abasár 1976. III. 29. ♂	220	61	63	40	405	685
<u>Biharugra 1977. VIII. 11.</u>						
Biharugra 1977. VIII. 11.	220	65	61	37	410	560
<u>Otis tarda L.</u>						
<u>1976. III. 30. ♂</u>						
Otis tarda L. 1976. III. 30. ♂	610	-	156	-	-	-

	1.	2.	3.	4.	5.	6.
<u>Vanellus vanellus (L.)</u>						
Domoszló 1976. III. 5. ♀	237	114	49	32	325	211
Gyöngyöspata, víztároló 1976. III. 11.	231	111	49	33	310	180
Gyöngyös 1976. III. 10. ♀	231	113	47	33	315	166
Gyöngyös 1976. III. 19. ♂	234	110	47	35	305	(lefogyva) 161
Gyöngyös 1976. III. 18.	236	110	50	35	310	(lefogyva) 143
Tarnaszadány 1976. III. 25.	230	103	47	35	300	(lefogyva) 134
Mátraderecske 1976. III. 16.	235	123	46	33	305	(lefogyva) 150
Gyöngyös 1976. III. 20. ♂	240	116	47	33	315	(lefogyva) 156
Kisköre 1977. V. 22. pullus	138	49	39	28	225	(lefogyva) 108
Visznek 1977. VII. 23.	226	104	47	33	300	190
<u>Squatarola squatarola (L.)</u>						
Adács, víztároló 1975. X. 10.	190	75	44	36	280	196
Adács, víztároló 1975. X. 28.	203	79	51	37	300	218
Adács, víztároló 1975. XI. 11. ♀	196	76	45	37	285	250
Adács, víztároló 1977. IX. 12. ♂	194	77	49	36	293	184
<u>Charadrius apricarius L.</u>						
Adács, víztároló 1975. X. 10.	194	76	42	30	270	190
<u>Charadrius hiaticula L.</u>						
Adács, víztároló 1976. IX. 9. ♂	112	60	24	18	168	38
Adács, víztároló 1977. IX. 12. ♂	122	64	25	18	178	36
<u>Numenius arquatus (L.)</u>						
Biharugra, Begécs 1976. XI. 11.	311	120	83	170	585	954
<u>Tringa erythropus (PALL.)</u>						
Biharugra 1976. IX. 15. juv. ♀	160	70	57	67	340	-
<u>Tringa nebularia (GUNN.)</u>						
Biharugra, Begécs 1977. VIII. 11.	186	77	58	58	325	147
<u>Tringa glareola L.</u>						
Biharugra, Begécs 1977. VIII. 11.	123	48	39	34	210	74
<u>Actytis hypoleucos (L.)</u>						
Gyöngyöshalász, víztároló 1976. IX. 1.	113	55	23	30	195	61
<u>Gallinago gallinago (L.)</u>						
Biharugra, Begécs 1976. XI. 17. ♂	136	58	33	72	265	123
Adács, víztároló 1977. IX. 12.	139	61	31	72	170	102
<u>Scolopax rusticola L.</u>						
Mátra-hg.	204	89	37	84	340	270
Mátra-hg., Sástó 1977. IV. 10.	195	83	37	86	345	-
Mátrafüred 1978. III. 10. ♂	201	95	36	80	340	288
Mátrafüred 1978. III. 15. ♂	200	82	36	84	340	318
Mátra-hg., Vizes-kesző 1978. III. 19. ♂	202	88	36	82	335	285
Sírok, Rábcavölgy 1978. III. 18. ♂	200	82	37	84	345	278
Mátrafüred 1978. III. 20. ♂	208	86	34	86	-	315

	1.	2.	3.	4.	5.	6.
Sár-hegy 1978, III. 20. ♂	192	82	33	88	345	292
Mát-ra-hg., Sár-hegy 1976. IV. 4.	197	88	36	84	340	277
Mát-ra-hg., Sástó 1976. IV. 5. ♂	207	85	37	88	355	295
Mát-ra-hg., Sástó 1976. IV. 7.	198	85	36	91	350	308
Mát-ra-füred 1976. III. 26. ♂	209	90	37	80	340	262
Mát-ra-hg., Sár-hegy 1977. III. 24. ♂	209	87	36	89	360	303
Mát-ra-hg., Sár-hegy 1977. III. 24. ♂	202	88	38	88	355	328
Mát-ra-hg., Sástó 1977. III. 24.	198	83	38	84	340	300
Mát-ra-hg., Galyatető 1977. III. 25. ♂	207	85	36	83	340	288
Mát-ra-hg., Galyatető 1977. III. 26. ♂	207	87	37	88	358	335
Mát-ra-hg., Galyatető 1977. III. 26.	203	84	38	88	353	306
Mát-ra-hg., Galyatető 1977. III. 27.	201	83	39	86	356	335
Mát-ra-hg., Galyatető 1977. IV. 29. ♂	206	82	35	86	335	288
Mát-ra-hg., Galyatető 1977. IV. 29. ♂	206	85	39	89	355	306
Mát-ra-hg., Rudolf-tanya 1977. IV. 24.	202	89	36	89	350	287
<u>Lymnocyptes minimus (BRÜNN.)</u>						
Gyöngyös, Tarján-patak 1975. XI. 26.	116	58	24	48	208	56
<u>Calidris minuta (LEISL.)</u>						
Adács, víztároló 1977. IX. 12. ♂	102	42	21	23	148	35
<u>Calidris alpina (L.)</u>						
Adács, víztároló 1976. X. 14. ♂	120	51	25	31	188	45
<u>Philomachus pugnax (L.)</u>						
Adács, víztároló 1976. III. 12. ♀	160	58	43	39	230	79
Gyöngyöshalász, víztároló 1976. IV. 29. ♂	194	70	50	46	295	166
?	188	68	49	43	-	-
?	187	68	47	41	-	-
<u>Larus ridibundus L.</u>						
Biharugra, Begécs 1975. XII. 15. ♂	321	121	48	50	415	330
Biharugra, Begécs 1975. XII. 15. ♀	313	113	48	49	400	320
Adács, víztároló 1976. IX. 9. juv. ♀	302	110	41	45	360	198
Biharugra, Begécs 1976. XI. 11. ad.	317	121	49	47	395	(lefogyva) 305
Biharugra, Begécs 1976. XI. 15. ad.	324	125	47	51	410	345
Biharugra, Begécs 1976. XI. 11. juv.	313	118	47	46	390	277
Biharugra, Kisszik 1976. XI. 17. juv. ♀	308	112	46	45	380	178
Biharugra, Kárászos 1976. XI. 13. ad. ♀	320	-	46	51	395	225 (lefogyva)
<u>Chlidonias leucopterus (TEMM.)</u>						
Csány, halastó 1976. V. 6. ♀	218	72	21	30	233	79
Csány, halastó 1976. V. 6. ♂	217	73	20	31	235	68
<u>Chlidonias niger (L.)</u>						
Csány, halastó 1976. V. 6.	222	84	16	33	248	68
Csány, halastó 1976. V. 6. ♀	220	84	16	33	240	60
Csány, halastó 1976. V. 6.	221	82	16	34	246	67
<u>Streptopelia decaocto (FRIV.)</u>						
Pásztó 1975. XII. 23.	190	140	25	26	315	187

	1.	2.	3.	4.	5.	6.
Visznek 1976.I.20. ♀	180	128	24	24	315	192
Pásztó 1976.I.18. ♀	179	126	24	24	318	200
Biharugra, Nagyszik 1976.XI.13.	191	144	24	26	340	285
Gyöngyös 1977.I.12. ♀	193	144	25	25	330	190
Gyöngyöshalász, víztároló 1977.I.20. ♂	187	136	24	24	305	208
Pásztó 1978.III.31. ♂	190	143	25	26	335	205
<u>Tyto alba (SCOP.)</u>						
Csány 1975.X.24.	296	127	53	34	330	231
Nótincs 1976.II.24. ♂	296	124	58	32	335	340
Gyöngyössolyos 1977.X.15.	293	134	55	32	325	198
<u>Athene noctua (SCOP.)</u>						
Gyöngyös 1976.II.11. ♀	168	79	2	22	230	192
Gyöngyöshalász 1976.IV.16. ♂	165	85	3	20	220	173
Halmajugra 1976.VII.20. ad.♀	167	79	34	22	228	162
Nagyfüged 1977.VI.13. ♂	168	88	32	20	230	163
Gyöngyös 1978.III.15.	170	84	33	22	215	116
<u>Strix aluco L.</u>						
Salgótarján, Inászó 1975.XI.15. ♀	293	191	50	33	400	470
<u>Asio otus (L.)</u>						
Gyöngyös 1975.XII.3.	308	146	31	29	340	253
Biharugra, Nagyszik 1975.XII.15. ♂	297	147	36	29	350	255
Biharugra, Nagyszik 1975.XII.15. ♂	296	146	36	28	340	232
Gyöngyös 1976.II.4. ♀	306	140	38	29	350	-
Atkár, Tasspuszta 1976.II.18. ♂	303	154	38	29	350	220
Adács 1976.IV.5.	304	148	37	29	350	265
Nagyréde 1976.VI.25. juv.♀	296	155	37	32	350	249
Kerecsend 1976.VI.23. ad.♂	299	154	35	28	335	212
Biharugra, Kissziki-tó 1976.XI.17. ♂	293	155	38	29	330	229
Detk 1976.XII.29. ♂	308	145	37	29	340	255
Heves megye	312	164	37	29	335	278
Petőfibánya 1978.III.2. ♀	305	147	39	29	345	295
<u>Asio flammeus PONTOPP.</u>						
Biharugra, Nagyszik 1975.XII.15. ♂	321	151	42	29	375	348
Heves megye 1977.III.16.	322	158	42	29	370	316
<u>Caprimulgus europaeus L.</u>						
Eger 1976.V.3. ♂	209	149	19	23	290	76
Eger-Kerecsend 1976.VIII.10.	190	134	19	24	273	66
Heves m. juv.	189	127	18	20	257	68
<u>Alcedo atthis (L.)</u>						
Adács 1975.XI.11. ♀	80	40	11	46	190	39
Gyöngyös, Tarján-patak 1975.XII.5. ♀	78	36	10	44	186	38
Biharugra, Nagyszik 1975.XII.15. ♀	81	40	10	49	197	49

	1.	2.	3.	4.	5.	6.
<u>Merops apiaster L.</u>						
Mátrafüred 1977. VII. juv.	134	88	12	37	-	-
<u>Jynx torquilla L.</u>						
Mátra-hg., Sár-hegy 1976. VIII. 10. ♂	87	65	19	16	173	-
<u>Picus viridis L.</u>						
Abasár 1975. XI. 8. ad. ♀	170	108	31	47	330	183
Mátrafüred 1975. XI. 10. ad. ♂	164	104	30	49	330	195
Biharugra, Nagyszik 1975. XII. 16. ad. ♂	163	101	31	47	330	191
Domoszló 1976. II. 15. ad. ♂	156	105	31	47	327	167
Rózsaszentmárton 1976. X. 25. ad. ♀	166	109	30	49	330	124
<u>Picus canus GM.</u>						
Mátrafüred 1975. XI. 10. ad. ♂	150	105	27	41	295	130
<u>Dendrocopos major /L./</u>						
Mátrafüred 1975. XI. 10. ad. ♂	135	89	23	30	247	74
Hatvan 1977. II. 25. ad. ♂	137	88	23	31	235	75
Mátrafüred 1978. III. 2.	140	90	23	28	240	76
<u>Dendrocopos syriacus (EHR.)</u>						
Rózsaszentmárton 1977. I. 6.	138	85	23	32	237	77
Ecséd 1977. XII. 6. ♂	137	86	23	34	250	85
<u>Dendrocopos medius (L.)</u>						
Mátrafüred 1975. XI. 10. ad. ♂	130	89	20	28	223	61
<u>Dendrocopos minor (L.)</u>						
Domoszló 1976. II. 1. ♀	94	60	14	17	145	21
Mátra-hg., Pezsó-kő 1976. II. 11. ♀	91	58	14	17	138	19
Hatvan 1977. II. 25. ♀	93	59	14	17	149	20
Mátra-hg., Vizeskesző 1977. III. 1.	94	57	14	18	145	16
<u>Galerida cristata (L.)</u>						
Gyöngyöspata TŠZ 1976. III. 11. ♂	112	67	26	20	186	49
Heves 1976. III. 25.	110	69	25	23	186	44
Gyöngyöshalász, víztároló 1976. IX. 10.	102	59	25	19	170	37
Adács, víztároló 1976. X. 14.	113	71	25	21	188	40
<u>Hirundo rustica L.</u>						
Gyöngyöspata 1977. VI. 30. juv.	121	69	11	13	155	20
Gyöngyöstarján 1977. VIII. 5. juv.	122	67	10	13	150	16
<u>Delichon urbica (L.)</u>						
Gyöngyöshalász, víztároló 1976. IX. 9.	108	50	10	10	128	17
<u>Corvus corax L.</u>						
Verpelét, Tóvölgy 1976. IV. 4. ♂	437	247	69	81	645	1280
Verpelét, Tóvölgy 1976. IV. 4. ♀	430	245	66	78	620	1090
Tiszanána 1976. IV. 6. ♀	386	215	66	75	585	1045
Gyöngyöspata 1976. IV. 8. ♀	422	241	68	75	600	1050
Dusnok, Lenes 1977. IV. 21. ♂	412	231	62	73	605	1030
Dusnok, Lenes 1977. IV. 21. ♂	422	243	63	75	625	1090

	1.	2.	3.	4.	5.	6.
<i>Corvus cornix</i> L.						
Kömlő 1976.IV.14. ♂	319	184	60	57	465	485
Mátra-hg., Sár-hegy 1977.III.24.	333	195	55	54	470	455
Abasár 1977.III.5.	326	190	55	54	470	428
Ecséd 1976.IV.4.	290	162	53	52	435	382
Ecséd 1976.IV.4.	322	193	61	56	470	490
Hort 1976.IV.4. ♀	338	200	59	55	480	500
Hort 1976.IV.4. ♂	339	199	60	61	490	560
Poroszló, ártér 1976.IV.6. ♀	298	169	54	55	445	480
Poroszló, ártér 1976.IV.6. ♀	311	178	57	56	460	455
Poroszló, ártér 1976.IV.6.	310	178	56	55	465	470
Poroszló, ártér 1976.IV.6.	335	196	61	61	495	570
Mátra-hg., Sár-hegy 1976.IV.9.	335	195	55	58	475	525
Mátra-hg., Sár-hegy 1976.IV.9.	321	189	58	58	470	520
Mátra-hg., Sár-hegy 1976.IV.9.	324	189	52	57	460	490
Gyöngyöspata 1976.IV.8.	296	168	57	55	440	415
Kompolt-Kál 1976.IV.12.	317	180	59	56	455	480
Kompolt-Kál 1976.IV.12.	330	194	60	59	465	480
<i>Corvus frugilegus</i> L.						
Zaránk 1976.II.9. ♂	331	196	56	61	480	395
Visznek 1976.IV.2.	301	166	51	60	405	440
Visznek 1976.IV.2. ♂	331	175	56	67	470	480
Heves 1976.IV.6.	341	191	57	66	500	500
Heves 1976.IV.6. ♀	317	177	53	60	470	500
Kömlő 1976.IV.14.	329	176	56	64	480	455
Kömlő 1976.IV.14.	324	183	54	64	460	470
Biharugra, Begécs 1976.XI.12.	314	169	53	61	465	450
Halmajugra 1977.IV.20.	338	187	56	64	490	-
Gyöngyöshalász 1977.IV.22.	315	173	52	58	450	466
<i>Coloeus monedula</i> (L.)						
Poroszló 1976.IV.6. ♀	231	128	43	37	340	214
Gyöngyöshalász 1977.IV.22. ♂	242	139	46	36	360	221
Gyöngyös 1977.VI.15. juv.	229	128	43	38	330	200
						(lefogyva)
<i>Pica pica</i> (L.)						
Gyöngyöspata 1976.II.14.	189	218	46	42	435	195
Vámosgyörk 1976.IV.2.	201	253	47	41	463	226
Vámosgyörk 1976.IV.2.	198	248	50	43	455	237
Visznek 1976.IV.2. ♀	193	240	46	40	445	187
Visznek 1976.IV.2. ♀	193	257	47	40	470	229
Apc 1976.IV.4. ♀	194	259	44	39	470	191
Apc 1976.IV.4. ♀	191	245	47	39	460	188
Hort 1976.IV.4. ♀	186	207	46	42	410	180
Hort 1976.IV.4. ♀	182	237	45	40	448	180
Heves 1976.IV.6.	203	270	49	42	485	222
Heves 1976.IV.6. ♀	192	241	48	39	450	190
Halászaranyos 1976.IV.5.	182	221	45	39	420	170
Halászaranyos 1976.IV.5. ♂	190	245	46	40	450	186
Kömlő 1976.IV.6. ♂	193	238	48	41	455	206
Kömlő 1976.IV.6. ♂	204	245	48	43	460	211
Kömlő 1976.IV.6.	205	245	49	42	465	215
Kömlő 1976.IV.6.	194	237	50	42	445	210
Gyöngyöspata 1976.IV.8.	186	228	43	38	415	158
Kompolt-Kál 1976.IV.12.	197	264	49	42	470	207

	1.	2.	3.	4.	5.	6.
Kompolt-Kál 1976.IV.12. ♂	205	278	48	43	490	215
Kömlő 1976.IV.14.	210	275	51	44	490	230
Kömlő 1976.IV.14.	197	229	49	44	440	221
Tarnaszentmiklós 1976.IV.16.	199	245	49	46	460	213
Tarnaszentmiklós 1976.IV.16. ♂	194	238	49	44	450	214
Gyöngyöshalász 1977.IV.22. ♀	188	225	45	40	433	196
Gyöngyöshalász 1977.IV.22. ♂	201	254	49	42	470	228
<u>Garrulus glandarius (L.)</u>						
Mátrafüred 1975.XI.10. ♀	189	156	42	34	342	159
Mátrafüred 1976.II.16.	190	154	43	35	345	159
Mátrafüred 1976.II.16.	184	155	42	33	343	166
Mátrafüred 1976.II.16.	184	154	41	36	345	-
Arc 1976.III.4. ♀	184	153	40	33	343	150
Hort 1976.IV.4.	174	140	43	35	330	148
Bükkszék 1977.II.6. ♂	187	159	43	38	350	148
Karácsond 1977.IV.22. ♂	191	161	41	38	350	155
<u>Parus coeruleus L.</u>						
Pásztó 1975.XII.2. ♀	66	52	17	10	119	11
Biharugra, Nagyszik 1975.XII.15. ♂	69	56	17	10	118	13
Dévaványa-Vésztő 1975.XII.13.	71	58	17	10	122	11
<u>Parus cristatus L.</u>						
Sopron, Brennbergbánya 1976.I.18.	68	56	18	12	117	-
<u>Aegithalus caudatus L.</u>						
Mátra-hg., Kékesvölgy 1976.II.11.	63	79	17	8	132	8
Mátra-hg., Sár-hegy 1977.I.22. ♂	66	90	17	8	150	8
Mátra hg., Sár-hegy 1977.I.22. ♂	64	80	16	8	135	8
<u>Remiz pendulinus (L.)</u>						
Biharugra, Nagyszik 1975.XII.15. ♂	57	50	14	12	115	11
Biharugra, Nagyszik 1975.XII.15. ♀	56	48	14	11	110	10
Biharugra, Nagyszik 1975.XII.15. ♂	57	50	14	11	112	11
Biharugra, Kissziki-tó 1976.XI.12.	57	48	15	12	113	10
<u>Panurus biarmicus (L.)</u>						
Kisköre 1976.III.25. ♀	62	85	19	11	150	16
Biharugra, Nagyszik 1976.XI.13. ad. ♂	65	95	20	11	175	16
Biharugra, Nagyszik 1976.XI.13. ad. ♀	63	90	20	10	170	14
<u>Sitta europaea L.</u>						
Mátra-hg., Pezső-kő 1976.II.11. ♀	88	47	20	21	141	24
Mátrafüred 1978.III.1. ♀	90	47	20	22	144	18
Mátrafüred 1978.III.1. ♂	90	48	20	22	140	20
<u>Certhia familiaris L.</u>						
Mátra-hg., Vizes-kesző 1978.III.1. ♂	63	-	15	16	114	7
<u>Troglodytes troglodytes (L.)</u>						
Mátra-hg., Sár-hegy 1977.I.7. ♂	52	35	17	14	100	7
Gyöngyöshalász, víztároló 1977.I.20. ♂	47	32	17	13	95	8

	1.	2.	3.	4.	5.	6.
Mátra-hg., Sár-hegy 1977.I.22. ♂	49	34	17	14	95	9
<u>Turdus viscivorus L.</u>						
Mátrafüred 1975.XI.10. ♂	166	126	34	28	290	125
<u>Turdus pilaris L.</u>						
Tarnazsadány 1975.XI.6.	149	111	34	24	153	101
Karácsond 1975.XI.7.	151	109	33	26	266	111
Mátrafüred 1975.XI.10. ♀	143	104	32	25	257	100
Mátrafüred 1975.XI.10. ♀	146	109	33	25	260	105
Domoszló 1976.III.20. ♂	149	113	33	25	270	89
<u>Turdus philomelos BREHM</u>						
Mátrafüred 1977.V.3.	113	77	31	23	210	63
Mátrakeresztes 1977.VII.28. juv.	114	83	29	21	207	58
Mátrafüred 1978.III.2. ♂	126	87	31	22	218	71
<u>Turdus iliacus L.</u>						
Mátrafüred 1976.X.27. ♂	116	80	29	23	205	54
<u>Turdus merula L.</u>						
Mátrafüred 1975.XI.10. ♀	121	104	32	26	255	91
Adács, víztároló 1976.II.2. ♂	123	100	30	26	235	83
Szücsi, bányató 1976.III.11. ♂	132	108	34	28	258	95
Mátra-hg., Sár-hegy 1977.I.8. juv. ♂	126	99	32	27	250	85
Mátra-hg., Sár-hegy 1977.I.8. juv. ♂	130	107	33	27	250	89
Hatvan 1977.II.25. ad. ♂	134	113	32	28	265	87
Mátrafüred 1977.VII.5. juv. ♂	129	101	32	24	240	88
<u>Phoenicurus ochruros (GM.)</u>						
Domoszló 1977.IV.18. ♂	89	62	23	16	142	16
<u>Erithacus rubecula (L.)</u>						
Domoszló 1976.III.20. ♂	77	63	25	16	142	-
Mátra-hg., parádi elágazás 1977.IV.24.	74	61	24	16	145	16
Galyatető 1977.VI.20.	73	59	24	14	138	17
<u>Acrocephalus schoenobaenus (L.)</u>						
Gyöngyöshalász, víztároló 1976.IV.29.	72	57	22	16	137	13
Csány, víztároló 1976.V.6. ♂	68	50	21	15	123	12
<u>Sylvia atricapilla (L.)</u>						
Sírok 1976.IX.20. ad. ♂	78	65	21	15	153	23
<u>Sylvia communis (LATH.)</u>						
Gyöngyöshalász, víztároló 1976.IX.1.	75	66	20	14	145	21
<u>Sylvia curruca (L.)</u>						
Mátra-hg., Sár-hegy 1976.VIII.10.	66	60	20	13	135	12
<u>Phylloscopus trochilus (L.)</u>						
Gyöngyöshalász, víztároló 1976.IX.9.	70	52	20	13	120	10
<u>Regulus regulus (L.)</u>						
Brennbergbánya (Sopron) 1976.I.15. ♂	53	40	17	12	84	-

	1.	2.	3.	4.	5.	6.
<u>Anthus pratensis (L.)</u>						
Adács, víztároló 1975.X.28.	82	62	22	14	156	19
Gyöngyöshalász 1975.X.29.	81	61	21	16	148	17
Adács, víztároló 1976.II.2.	81	60	21	16	144	16
Adács, víztároló 1976.II.2. ♂	81	60	21	16	150	17
Adács, víztároló 1976.II.2. ♂	82	60	22	16	152	18
<u>Anthus trivialis (L.)</u>						
Szurdokpüspöki, kovaföldbánya 1976.V.1.	89	62	21	16	160	26
<u>Anthus cervinus (PALL.)</u>						
Gyöngyöshalász, víztároló 1976.IV.29. ♂	85	63	20	16	155	21
<u>Motacilla alba L.</u>						
Ecséd, bányató 1976.IV.1.	93	93	24	17	188	22
<u>Motacilla cinerea TUNST.</u>						
Adács, víztároló 1976.III.20. ♂	84	98	21	16	180	18
<u>Motacilla flava L.</u>						
Csány, víztároló 1976.IV.29. ♀	82	70	25	17	160	19
<u>Bombicilla garrulus (L.)</u>						
Gyöngyös 1975.XI.25. ♂	117	67	20	18	202	56
Gyöngyös 1975.XI.25. ♀	119	63	19	19	192	59
Gyöngyös 1975.XI.25.	117	65	19	20	195	57
Gyöngyös 1975.XI.25. ♀	115	61	19	19	190	56
Gyöngyös 1975.XI.25. ♂	119	67	20	20	195	67
Gyöngyös 1975.XI.25. ♂	118	62	19	18	192	64
Gyöngyös 1975.XII.1. ♂	120	70	21	19	205	70
Gyöngyöstarján 1976.I.20. ♂	115	66	20	19	207	60
Gyöngyöstarján 1976.I.20.	118	69	20	19	200	54
Eger 1976.III.12.	115	64	20	18	193	63
Eger 1976.III.12.	115	61	19	18	192	55
Eger 1976.III.12. ♂	120	67	20	19	200	57
Domoszló 1976.III.21. ♀	115	69	19	19	192	51
Gyöngyös 1976.III.29.	115	62	19	19	193	44
<u>Lanius excubitor L.</u>						
<u>Rózsaszentmárton</u>						
1975.XII.12. juv. ♂	114	114	26	25	250	59
Rózsaszentmárton 1977.I.20. ♂	117	117	26	24	250	63
Rózsaszentmárton 1977.I.25. ad. ♂	117	116	26	24	250	61
<u>Rózsaszentmárton</u>						
1977.I.25. juv. ♂	115	111	27	25	252	71
<u>Lanius collurio L.</u>						
<u>Mátra-hg., Sár-hegy</u>						
1976.VIII.10. ♂	92	78	23	19	177	28
<u>Mátra-hg., Sár-hegy</u>						
1976.VIII.10. ♂	93	73	23	19	166	28
<u>Mátrafüred-Gyöngyössolymos</u>						
1977.VIII.3. juv. ♀	90	68	25	18	155	-
<u>Sturnus vulgaris L.</u>						
Nagyréde, halastó 1976.III.11.	135	67	30	33	215	73
Nagyréde, halastó 1976.III.11. ♂	136	68	29	32	220	79
Gyöngyös 1976.IV.10. ♀	129	69	27	32	215	-
Budapest 1977.IV.11.	134	65	30	31	220	87

	1.	2.	3.	4.	5.	6.
<u>Passer montanus (L.)</u>						
Gyöngyös 1975. XII. 17.	89	56	17	13	142	25
Pásztó 1976. I. 18. ♂	72	57	16	13	147	23
Atkár, vadászház 1977. I. 22. ♀	71	56	17	13	135	19
Gyöngyös 1977. II. 17.	72	55	16	13	145	21
<u>Coccothraustes coccothraustes (L.)</u>						
Mátra-hg., Pípishegy 1976. III. 16.	107	56	21	26	180	47
Mátra-hg., Pípishegy 1976. III. 16. ♂	111	61	21	27	185	45
Rózsaszentmárton 1977. I. 11. ♂	109	54	21	27	180	55
<u>Chloris chloris (L.)</u>						
Biharugra, Nagyszik						
1975. XII. 14. ♂	89	59	17	16	150	26
Biharugra, Begécs 1975. XII. 15. ♀	88	58	17	16	150	27
Domozsló 1976. II. 20. ♂	93	58	18	17	150	28
Rózsaszentmárton É. 3 km 1977. I. 11. ♂	92	57	18	17	153	26
<u>Carduelis carduelis (L.)</u>						
Biharugra, Nagyszik						
1975. XII. 14. ♂	84	55	15	16	139	20
Hatvan 1977. II. 25.	84	57	15	15	140	18
Hatvan 1977. II. 25.	78	50	14	15	130	17
Hatvan 1977. II. 25.	77	51	14	15	134	17
<u>Carduelis cannabina (L.)</u>						
1976. I. 12.	79	52	16	12	130	14
Domozsló 1976. II. 20. ♂	82	60	16	12	142	18
Adács, víztároló 1976. III. 12. ♂	83	55	16	12	137	19
Mátra-hg., Sár-hegy 1976. VIII. 10.	80	56	16	13	130	17
Mátra-hg., Sár-hegy 1977. I. 8.	81	53	16	12	135	18
Mátra-hg., Sár-hegy 1977. I. 8. ♂	89	59	16	13	140	19
Rózsaszentmárton É. 3 km 1977. I. 11. ♂	84	54	16	13	142	21
Rózsaszentmárton É. 3 km 1977. I. 11. ♂	83	54	15	13	140	20
<u>Pyrrhula pyrrhula (L.)</u>						
Domozsló 1976. II. 15. ♂	93	71	17	14	168	30
<u>Fringilla montifringilla L.</u>						
Domozsló 1976. II. 1. ♀	87	60	19	15	154	25
Rózsaszentmárton 1976. XII. 5. ♀	86	64	19	14	145	20
Gyöngyöshalász, víztároló 1977. I. 20.	90	61	19	15	154	23
Gyöngyöshalász 1978. II. 27. ♂	94	66	19	16	159	-
<u>Emberiza citrinella L.</u>						
Dévaványa-Vésztő 1975. XII. 13. ♂	96	80	19	15	180	-
Adács, víztároló 1976. II. 2. ♂	89	73	20	14	168	29
Adács, víztároló 1976. II. 2.	90	75	19	14	168	30
Adács, víztároló 1976. II. 2. ♂	91	76	20	14	175	34
Adács, víztároló 1976. II. 2. ♂	89	74	20	14	168	30
Gyöngyöspata TSZ 1976. III. 11. ♂	91	74	20	14	168	28
Gyöngyöshalász, víztároló 1977. I. 20.	86	73	19	14	166	25
Mátra-hg., Sár-hegy 1977. I. 22.	95	78	18	14	175	30
Atkár, vadászház 1977. I. 22. ♂	93	78	19	14	175	30
Atkár, vadászház 1977. I. 22. ♂	91	75	19	14	165	28

	1.	2.	3.	4.	5.	6.
Mátra-hg., Sástó 1977.III.21.	93	78	20	14	173	30
Ecséd 1977.XII.18. ♂	89	80	20	15	165	25
Ecséd 1977.XII.18.	88	77	19	14	165	22
Ecséd 1977.XII.18. ♂	85	75	20	14	168	25
<u>Emberiza schoeniclus L.</u>						
Adács, víztároló 1975.X.28.	80	68	19	12	150	18
Gyöngyöshalász, víztároló 1975.X.29. ♂	84	70	18	12	150	19
Gyöngyöshalász, víztároló 1975.X.29. ♂	82	73	19	13	155	20
Gyöngyöshalász, víztároló 1975.X.29. ♂	83	71	19	13	162	20
Gyöngyöshalász, víztároló 1975.X.29. ♂	82	70	19	13	153	19
Biharugra, Nagyszik 1975.XII.14. ♀	78	67	19	12	150	18
Adács, víztároló 1976.III.12. ♂	85	71	21	14	155	-
Adács, víztároló 1976.III.12. ♂	83	68	20	12	150	19
Gyöngyöshalász, víztároló 1977.I.20. ♀	77	62	19	13	143	20

Idegen országokból származó madarak:

<u>Phalacrocorax aristotelis</u>						
CANADA: Huron-tó	315	154	63	58	-	-
<u>Branta canadensis L.</u>						
CANADA: Manitulin Ysland, Silver- vater, Ontario 1976.IX.26.	462	155	78	56	780	-
<u>Tadorna tadorna L.</u>						
DDR: Hiddensee (Insel) 1975.IX.7. ♀	282	83	49	49	540	-
<u>Aythya collaris DONOVAN</u>						
CANADA: Elliot-Lake, Ontario 1977.XII.	202	80	35	51	-	-
<u>Lyrurus tetrix L.</u>						
CSSR: Teplitz 1976.V.12. ad.♀	245	140	58	22	-	1110
<u>Tetrastes bonasia L.</u>						
CSSR: Gaboltov-NY, Javor-hegy 1977.VIII.17.	175	115	40	24	350	-
<u>Bonasa umbellus L.</u>						
CANADA: Elliot-Lake, Ontario 1977.XII.	191	162	44	28	-	-
<u>Charadrius vociferus L.</u>						
CANADA: Elliot-Lake, Ontario 1976.IV.16.	168	115	38	27	-	-
<u>Crocethia alba PALL.</u>						
DDR: Insel Hiddensee 1975.IX.10.	126.	50	24	30	195	60

	1.	2.	3.	4.	5.	6.
<u>Phalaropus lobatus</u> L. DDR: Insel Hiddensee 1975.IX.4. ♂	107	56	19	26	182	34
<u>Uria aalge</u> PONT. DDR: Insel Rügen 1974.II.	195	47	37	59	-	-
<u>Garrulus glandarius</u> L. CSSR: Gaboltov ENY - 2 km. 1977. VIII. 17. ♀	188	161	44	46	360	-
<u>Nucifraga caryocatactes</u> L. CSSR: Gaboltov ENY-NY 1,5 km 1976. VIII. 17. ♀	183	120	39	54	325	-
CSSR: Gaboltov ENY-NY 1,5 km 1976. VIII. 17. ♂	192	133	41	53	340	-
<u>Nucifraga columbiana</u> WILSON USA: Upper Ruby Black Butte, Montana 1973. XI. 4.	193	135	37	47	-	-
USA: Upper Ruby Black Butte, Montana 1973. XI. 4.	186	122	35	46	-	-
<u>Parus ater</u> L. CSSR: Gaboltov-NY, Javor-hegy 1976. VIII. 17. juv.	67	52	17	12	112	10
CSSR: Gaboltov-NY, Javor-hegy 1976. VIII. 17. ad.	62	45	16	12	105	9
<u>Phylloscopus trochilus</u> L. CSSR: Gaboltov-NY, Javor-hegy 1976. VIII. 17. ♂	67	51	21	13	124	9
<u>Regulus regulus</u> L. CSSR: Gaboltov-NY, Javor-hegy 1976. VIII. 17. ♂	55	40	17	11	92	6
<u>Prunella modularis</u> L. DDR: Insel Hiddensee 1975.IX.9.	73	64	21	15	148	-

LITERATUR - IRODALOM

- CHERNEL, I. (1899): Magyarország madarai. - Budapest.
MADARÁSZ, Gy. (1899-1903): Magyarország madarai. - Budapest.
PETÉNYI, J.S. (1904): Madártani töredékek. - Budapest.
SVENSSON, L. (1975): Identification Guide to European Passerines. - Stockholm.
SZÉKESSY, V. szerk. (1958): Aves. In: Magyarország állatvilága. XXI. - Akadémiai Kiadó, Budapest.
VERTSE, A. szerk. (1952-1955): Aquila. - Budapest.
Érkezett: 1978. IV. 5.

SOLTI Béla
Mátra Múzeum
H-3200 Gyöngyös